

ХРИСТІЯНСЬКИЙ ГОЛОС

УКРАЇНСЬКА ЦЕРКОВНА ГАЗЕТА • UKRAINISCHE KIRCHENZEITUNG

PIK ВИДАННЯ • JAHRGANG 68

ЧЕРВЕНЬ • JUNI 2016 • Nr. 11 (2943)

ЦІНА • PREIS • 1,50 EURO

КУЛЬТ СЕРЦЯ ХРИСТОВОГО У ПОСЛАННЯХ МИТРОПОЛИТА АНДРЕЯ

Урочистість Пресвятого Серця Ісуса виражає правду, яку записав апостол Йоан: «Бог є любов'ю». Культ Серця Ісуса, відомий вже з Середньовіччя, розповсюдився у Церкві і був офіційно визнаний під впливом об'явлень, які мала французька монахиня св. Маргарита Марія Алякок (XVII ст). Першим його затвердив папа Климентій XIII у 1765 році. Пій IX у 1856 році поширив це свято на всю Церкву. 31 грудня 1899 року Лев XIII віддав під опіку Серця Ісуса Церкву і людство. Пій XII у 1956 році опублікував спеціальну енцикліку «*Haurietis aquas*», присвячену вшануванню Серця Ісуса. (Католицький Медіа-Центр) На світліні ікона «Найсвятіше серце Христове», написана Софією Фредро-Шептицькою, мамою митрополита Андрея Шептицького.

Про ікону пишемо **більше на 2 та 3 сторінках**

У своїх посланнях митрополит Андрей спростовує закиди, що існували стосовно почитання Серця Христового, боцїмто таке набоженство не має місця у нашому обряді тому, що є західним, тобто чужим. Справді, культ Серця Христового має західне коріння, однак має місце і в нашій Церкві. Найперше тому, що це набоженство не змінює нашого обряду і за своєю суттю несе у собі всім вірним любов Христа до людей. Для цього випадку о. Ісидор Дольницький уклав молебень до Христа Чоловіколюбця, щоб висловити любов Божого Серця до людей. Цей молебень служать у нашому обряді зі стихирами, співом, обрядами, відпустами, які притаманні лише нам. Не можна відкидати того, що несе добро для вірних!

Неправильно вважати це набоженство поклонінням Серцю Христовому лише як людському органі. Саме слово «серце» є вжито у метафоричному значенні. Поклоніння і віддання хвали належить лише Христові як Особі Пресвятої Трійці. Адже, коли ми починаємо «ділити» Христа, є ризик впасти у ересь несторіанства чи монофізитизму, наголошуючи лише на одній природі. Чи просто впасти в ідолопоклонство, коли будемо говорити тільки про серце як частину людського тіла, яке мав Христос. У цьому набоженстві ми вшануємо Христа як правдивого Бога і людину.

Митрополит Андрей наводить біблійні аргументи

стосовно того, де саме слово «серце» згадується у Святому Письмі у метафоричному значенні. У Псалмах слово «серце» згадується близько 140 разів. «Серце чисте» і «серце сокрушене і смиренне» у 50 псалмі. Чи «*прохання серця*» (Пс. 36:4), «*бажання серця*» (Пс. 20:3), «*думки серця*» (Пс. 32:11). Христос запрошує наслідувати Його «*як лагідного і сумирного серцем*». «*Добра людина з доброго скарбу серця свого виносить добре; лиха ж – з лихого (серця) лихе виносить, бо з переповненого серця говорять його уста*» (Лк. 6:45). «*Бо де скарб ваш, там буде й ваше серце*» (Лк. 12:34). Навіть у першій заповіді любові Христос навчає «*любити Господа всім серцем*». Також у своїх листах апостол Павло

згадує слово «серце» близько 50 разів. «*Христос вірою оселився у серцях ваших*» (Еф. 3:17). Термін «серце» має різні значення у листах Павла: внутрішнє, духовне, психологічне життя.

Андрей Шептицький не заперечує, що почитання Христового Серця бере свій початок із приватного об'явлення Маргарити Марії Алякок. Проте воно ніколи не заперечувало Божого Об'явлення, що є єдиним джерелом спасіння людини. Воно не містить нічого, чого б не навчала Церква. Митрополит посилається на енцикліки двох Римських Архієреїв, Пія IX і Лева XIII, що впровадили почитання культу Серця Христового в усю Католицьку Церкву.

▼ **Продовження на 2 стор.**

ХТ

УКРАЇНА СТВОРЮЄ НОВУ АРМІЮ

Перед початком загальної аудієнції 25 травня, папа Франциск, зійшовши з панорамного автомобіля, яким він об'їжджав між секторами на Площі Святого Петра, вітаючи паломників, підійшов до групи українських військових. Святіший Отець привітався з воїнами, що брали участь у паломництві до Лурду, та поблагословив їх. Серед них були ті, які отримали бойові поранення під час виконання завдань в зоні АТО. (Радіо Ватикан)

Рада Національної Безпеки і Оборони України (РНБО) затвердила Стратегічний Оборонний Бюлетень. Він буде офіційно презентований на саміті НАТО в Варшаві у липні. Схвалення документу Альянсом не викликає сумнівів, оскільки експерти НАТО брали безпосередню участь у підготовці проекту масштабної військової реформи в Україні. Від того, наскільки успішно Київ буде виконувати взяті на себе зобов'язання, залежить надання допомоги з боку Альянсу і окремих його країн-членів. Про перспективу вступу України в НАТО поки не йдеться.

Раніше Київ затвердив Стратегію Національної Безпеки і Оборони, а також Військову Доктрину. Обидва документи визначали коло загроз і відповіді на них з боку держави. Нововведенням стало визнання потенційно ймовірної агресії з боку Росії. Відповідно, перспективними союзниками Києва в документах були названі країни – члени ЄС і НАТО.

▼ **Продовження на 7 стор.**

«Він змінив ландшафт Львова і дух міста. Мабуть, мало хто знає, що будівництво Львівської Духовної Семінарії – це була саме його ініціатива і проект. А новий університетський кампус УКУ – спільне дітище о. Богдана та владики Бориса.» Це фрагмент матеріалу, присвяченого о. Богданові Праху, нинішньому ректору УКУ, будівничому, науковцю. Уся стаття «Як не боятися бажати великого?»

на сторінках 5 та 6

КУЛЬТ СЕРЦЯ ХРИСТОВОГО
У ПОСЛАННЯХ МИТРОПОЛИТА АНДРЕЯ▼ **Продовження. Початок на 1 стор.**

Серце Христове має велике символічне значення, яке зустрічається у буденності. Дуже часто із серцем пов'язують людські почуття, емоції, розчарування, погляди, відношення, жорстокість. Проте найчастіше пов'язують почуття і плоди любові. Любов ми завжди характеризуємо як ту, що

походить з людського серця. Тому символіка культу полягає у виявленні безмежної любові Христа до людей, щоб пригадати усім вірним, ким є Христос для кожного, – Чоловіколюбцем. Саме любов Бога є першопричиною всього Його діяння для людини. Заради людини Бог творить світ. І навіть коли

людина вчинила гріхопадіння, не залишає її. Через Воплочення Христос приходить у світ, щоб врятувати людину. Через свою любов творить чуда, навчає, прощає і, врешті-решт, приймає хресну смерть. Проте після Воскресіння і Вознесіння Христос надалі приходить до кожного з нас, особливо жертвуючи Себе у тайні Євхаристії. Людині залишається прийняти цю любов, найперше беручи участь у Святых Тайнах Покаяння і Євхаристії. А ще –

творячи добро для свого ближнього.

Владика Андрей наголошує на Євхаристійному житті. Тому почитання Серця Христового є важливим у душпастирській практиці, дозволяє мирянам не лише частіше приступати до Євхаристії, але і священнику дає змогу краще пізнавати і піклуватися про свою паству. У посланні «Культ Христової Любові», написаному в червні 1940 року, Митрополит закликав поширювати цей

культ, особливо у душпастирстві. Він пише, що своїм мовчанням схвалив поширення цього набоженства, що поширює Божу любов і милосердя. Відповідне свято потрібно відзначати у третю неділю після Зіслання Святого Духа. А тих, хто не підтримує цього набоженства, просить толерувати і не чинити перешкод вірним, які в такий спосіб висловлюють свою віру в Христа.

**бр. Лука Горгота, ЧСВВ,
«Місіонар»**

3 Катехизму УГКЦ

СЕРЦЕ – ОСЕРДЯ ЛЮДСЬКОЇ ОСОБИ

Святе Письмо навчає про серце як внутрішню суть людини, осередок усієї її особи. «Як у воді обличчя обличчю відповідає, так серце людини людині» (Прип. 27, 19). Від стану серця залежить духовно-моральний стан усієї людської особи. Серцю належать не тільки почуття, а й пізнання, свідомість та інші духовні сили людини.

Серце є тим святилищем людини, де вона стоїть перед Божим обличчям. У Святому Письмі читаємо про «помисли серця», де серце становить саму суть людини, є «місцем», де людина бере на себе відповідальність, відкривається чи замикається перед Божою дією. Серце є також осідком волі. Воно приймає рішення, з нього виходять добрі та злі наміри, любов до Бога і ближнього.

Одним із діяльних виявів серця є совість. Термін «совість» походить від старослов'янського «со-відати» (співзнати). Йдеться не так про якість індивідуальне знання чи якусь суб'єктивну правду, як про співзнання з Божими особами та співдію з ними. Святе Письмо мовить про здатність людського

серця розпізнавати добро і зло. Цар Соломон молився за мудрість серця, за те, щоб могли розрізнати між добром і злом (див. 1 Цар. 3, 9). У Євангелії Христос вказує на те, що серце може бути джерелом як морального добра, так і морального зла.

Згідно зі святоотцівською традицією, совість (сумління) є найважливішим чинником буття людини. Як навчає авва Доротеї, «коли Бог сотворив людину, то Він посіяв у ній щось божественне, немовби якийсь помисел, який має в собі, подібно до іскри, і світло, і тепло. Цей помисел, який просвічує розум і показує йому, що добре і що зле, називається совістю, а вона є природним законом [...]. Вона є чимось божественним, ніколи не гине і завжди нагадує нам про корисне». Святий Климент Олександрійський навчає, що «совість є чудовим внутрішнім відчуттям, яке дає можливість точно обрати добро або уникнути зла; на ньому ґрунтується правильне життя». Святий Йоан Золотоустий проголошує: «Бог дав нашій душі чуйного і недрімаючого суддю, тобто сумління. Нема між людьми жодного такого чуйного судді, як наше сумління». (747, 748, 750, 751)

ТАЄМНИЦЯ ІКОНИ
СОФІЇ ФРЕДРО-ШЕПТИЦЬКОЇ

Донедавна ікона «Найсвятіше серце Христове» Софії Фредро-Шептицької, матері митрополита Андрея Шептицького, вважалася зниклою. А вона увесь час висіла у митрополичих палатах на Святоюрській Горі. Як виявилось недавно, картину просто у радянський час замалювали іншим релігійним зображенням.

Софія Фредро-Шептицька намалювала образ «Найсвятіше Серце Христове» у 1878 році, після народження сьомого і останнього сина – Леона, наймолодшого брата митрополита Андрея. Ікону вона тоді подарувала у храм Пресвятої Трійці в селі Брухналь, що межувало із Прилбичами, де розташовувалась графська садиба Шептицьких. У цьому костелі хрестили всіх дітей Шептицьких, у тому числі і Романа, майбутнього митрополита Андрея.

17 січня 1901 року, коли Андрей Шептицький став митрополитом, мама подарувала йому цей образ. Ікону митрополит Андрей забрав з собою у митрополичі палати, де вона зберігалася до 1946 року, до часу ліквідації Греко-Католицької Церкви. У палатах, після заборони УГКЦ, загосподарювали православні отці російської Церкви.

«Невідома була доля ікони після 1946 року. У 1990 році, після

легалізації УГКЦ, коли ми мали можливість бути в митрополичих палатах, виявилось, що там зберігається якась цілком невідома робота Софії Фредро «Христос пастир», де зображений Ісус, який у руках тримає ягнятко, внизу монограма – Софія Фредро-Шептицька. Дуже гарна робота, але якась цілком нова і невідома для нас», – розповіла науковий працівник Центрального Історичного Державного Архіву у Львові Оксана Гайова.

ЗАМАЛЮВАЛИ
КАТОЛИЦЬКИЙ ОБРАЗ

Чотири роки тому ікону віддали на реставрацію у майстерню монахів-студитів. Під час детальної експертизи і дослідження реставратори виявили, що під зображенням є інше. Коли фахівці зняли верхній шар, то побачили «Найсвятіше серце Христове», образ, який вважався втраченим.

«З яких причин і чому замалю-

вали у радянський час «Найсвятіше серце Христове» і подали ягнятко? Невідомо. Можливо, для того, щоб зберегти ікону Софії Фредро. Бо зображення Серця Христового не є притаманним для Церкви східної традиції, можливо, щоб не знищити і намалювали ягнятко», – наголошує дослідниця і звертає увагу на те, що робота Софії Фредро, створена наприкінці XIX століття, дуже схожа з іконою, яку було намальовано у 1930-х роках зі слів святої Римо-Католицької Церкви Фаустини Ковальської.

▼ **Продовження на 3 стор.**

Совість у людській душі, це немов той накручений будильник. Будильник дзвонить, будить, остерігає й голосно кличе до вас, що час уже вставати; та не зважаючи на весь отой його репет, ви далі преспокійно можете лишитись у ліжку й смачно спати; будильник вас не змусить устати, ні не візьме вас насилу та й не витягне з ліжка.

Подібно й совість: вона остерігає, переконує, накликає, але ви завжди можете поступити так, як вам подобається.

Будильник може дзвонити раз, два, три, чотири й більше разів. Якщо його не будете слухати й далі будете в ліжку спати, то за кожним разом, як він дзвонить, будете його чути щораз слабше, а вкінці вже так до того дзвонення привикнете, що воно на вас не буде робити вже ніякого вражіння.

Так само й совість ваша буде до вас часто відзиватися. Якщо свідомо й добровільно станете нехтувати її й не слухати, то скорше, чи пізніше прийде такий день, що вже більше її голосу не почуєте. Будете далі преспокійно спати твердим сном смертельного гріха і хіба тільки чудо Божої всемогучости могло б вас із того страшного сну пробудити. Але чи Господь Бог зробить таке чудо для вас? Чи Він зобов'язаний таке чудо робити?

(«Голос Христа Чоловіколюбця»)

ТАЄМНИЦЯ ІКОНИ СОФІЇ ФРЕДРО-ШЕПТИЦЬКОЇ

▼ Продовження. Початок на 2 стор.

«Якщо в образі Фаустини Ковальської йдуть два промені від серця Ісуса, то в Софії Фредро зображено Найсвятіше Серце без променів. Але погляд, постава Ісуса майже ідентичні. Це означає одну річ: що одна і друга були глибоко релігійними особами.»

Софія була донькою польського драматурга Олександра

Фредри і тато плекав у ній талант художниці. Софію малювання навчав чеський художник Йозеф Свобода. Він, до слова, намалював портрет малої Софійки «Дівчинка і суніці». Митрополит Шептицький дуже любив портрет мами і теж мав його зі собою на Святоюрській Горі, але ця картина сьогодні, невідомо.

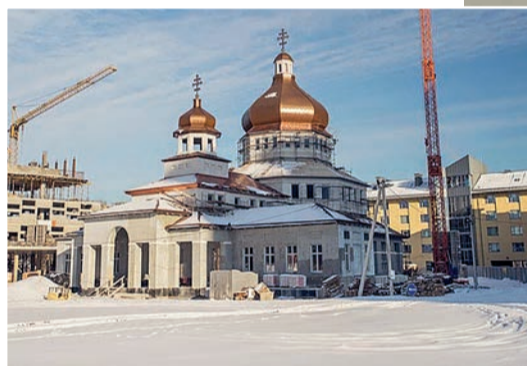
Софія Фредро-Шептицька малювала переважно на релігійну тематику, створила кілька портретів своїх рідних і свій, зокрема автопортрет, малювала родинну садибу. Більшість з її робіт були знищені у 1939 році більшовиками, які спалили родинний маєток Шептицьких у Прилбичах. Тоді ж там радянські солдати розстріляли Леона, його дружину і їхнього духівника.

Галина Терещук,
Радіо Свобода

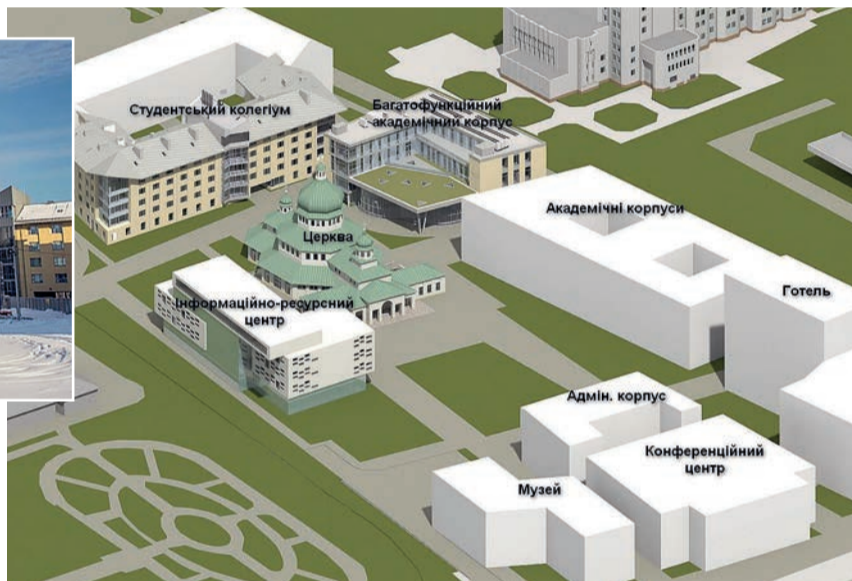
ХТ

ЗІБРАННЯ ДРУЗІВ УКРАЇНИ І УКУ В ПАРИЖІ

У самому центрі Парижа, в готелі Вестін-Вендом, що неподалік Лувра, 21–22 травня рясніли вишиванки, а його мешканці з Америки, Канади, Німеччини, Італії та інших країн за спільну мову мали українську. Вони приїхали, щоб долучитися до благодійного вечора на підтримку Українського Католицького Університету (УКУ) у Львові та вшанувати пам'ять французької королеви родом з Києва – Анни Ярославни.

Центральною спорудою студентського містечка УКУ є церква св. Софії та духовно-пасторальний центр. Будівництво, за проектом американського архітектора Івана Бережницького, розпочалося в 2013 році

Не проходить року, щоб УКУ у Львові не збудував нового приміщення, бібліотеки, чи не відкрив нової програми. Університет росте, але для зростання потрібні гроші. Оскільки студенти покривають лише 20% витрат на навчання, то університет має постійно шукати жертводавців. Про те, чому цього разу, він шукав їх у Парижі, розповідає ректор УКУ з програмного розвитку Олег Турій.

«Бенкет у Парижі є унікальний тому, що він проводиться у країні, де такий тип збирання коштів не дуже поширений, де є взагалі дуже мало інформації про Україну як таку, де релігійний аспект витісняють із суспільного простору. Тобто в усіх відношеннях проведення бенкету було певним викликом для нас, але з іншого боку, ми вирішили скористатися з того, що наш президент і засновник нашого університету владика Борис Гудзак тепер є єпископом у Франції. Він намагається оновити життя єпархії, зробити його динамічним та цікавим не лише для українців, але і для ширшої спільноти. Тому цей бенкет був для нас певною пробою того, чи ми, як Університет, уже здатні прийти з певними думками та ідеями в те середовище, де нас не дуже чекають. І я би сказав, що у цьому сенсі ми задоволені», – говорить Олег Турій.

Успішною акцією вважають в Університеті і з фінансової точки зору, адже за словами директора департаменту з розвитку Ольги Зарічинської, вдалося зібрати 120 тисяч євро і гроші на 15 стипендій. Щоправда, найбільшими жертводавцями поки що стали українці з України.

«Найбільша сума, яка була заявлена щодо підтримки, – це 2 мільйони гривень, це близько 70 тисяч євро, від Сергія Тарути. Це перша його така фінансова підтримка. Родина Іванчиків із фондом «Повір у себе» також заснували стипендії. Вони вже довгий час підтримують університет, і студентські стипендії, і професорів на півмільйона гривень,

щоб підтримати наукову діяльність професорів, їхні дослідження», – говорить Ольга Зарічинська. Вона додає, що університет цінує всі форми підтримки, оскільки для нього важливо сформувавши навколо себе громаду однодумців.

АННА ЯРОСЛАВНА І СУЧАСНІ УКРАЇНЦІ

Всі вони відвідали і містечко Санліс, де відбувся День Анни Київської, королеви Франції. На думку ще одного гостя цього свята, архієпископа Харківського і Полтавського Української Автокефальної Православної Церкви (оновленої) Ігоря Ісиченка, ці події важливі не так для французів, які в новий спосіб відкривають для себе українців, як для самих українців, які віднаходять свою європейську сутність.

«Ми можемо говорити не про входження України в Європу, а про пізнання нашої європейської ідентичності, бо на той час, коли Анна Ярославна переїхала до Франції, культурної дистанції між Заходом і Сходом, як ми її уявляємо сьогодні, не існувало. Навпаки, тодішні скандинави називали Київську Русь «країною міст», наші міста уявлялися чимось великим і неповторним, якого не було у Західній Європі, яка переживала після розвалу римської імперії процеси в чомусь подібні до тих, що ми переживаємо протягом останніх десятиліть. Анна Ярославна принесла сюди той візантійський досвід, який не протистояв західному, латинському досвідові, але був імпульсом до пізнання спільних джерел європейської культури», – говорить владика Ігор.

Ширшу лекцію про «Інтелектуальний простір навколо Анни Київської» він прочитав у старовинній церкві Бориса і Гліба, яку нещодавно викупила Паризька Єпархія Святого Володимира Великого УГКЦ, і яка стала новим центром культурного і релігійного життя українців у Франції.

Марія Щур, Радіо Свобода

«ЗОЛОТА ЗІРКА» ДЛЯ САВЧЕНКО

Президент П. Порошенко вручив Надії Савченко найвищу державну нагороду – орден «Золота зірка» Героя України. Він зауважив, що Надія є першою жінкою-воїном,

яка удостоєна цього високого звання. Президент сказав також, що «це лише початок», бо «ми чекаємо повернення Юрія Солошенка, Геннадія Афанасьєва, Олега Сенцова, Олександра Кольченка та багатьох українців, які нині є заручниками як в Росії, так і на окупованій території». На його думку, звільнення Савченко стало можливим завдяки мінським домовленостям. Надія у свою чергу наголосила, що як українка, патріотка та народний депутат надалі працюватиме задля звільнення всіх українців, які перебувають у полоні. «Я буду працювати для того, щоб кожен, хто полонений і ще живий, повернувся живим. Для того, щоб якомога менше загинуло. І будемо працювати для того, щоб Україна була сильною, і для того, щоб у нас ніколи більше не був забутий народ, для того, щоб українці мали право бути українцями, жити гідно на своїй землі.» («Збруч»)

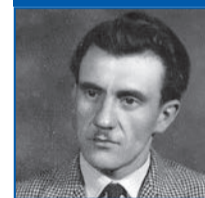
ЯКИМ БУТИ УКРАЇНСЬКОМУ ПРАВОСЛАВІЮ

48% опитаних виступають за незалежність (автокефалію) українського православ'я; 24,4% – за згуртування вже зараз навколо УПЦ КП; 23,6% – за об'єднання в єдину Помісну Церкву. Лише 10,1% – за перебування у складі російської Церкви. Прихильників незалежності – більше, залежності від Росії – менше (за 6 років – удвічі, з 22,3% до 10,1%). (Подав архієпископ Євстратій Зоря на основі публікації в журналі «Релігія і Церква в Українському Суспільстві»)

РАСМУССЕН СТАВ РАДНИКОМ ПОРОШЕНКА

Президент Петро Порошенко призначив колишнього Генерального Секретаря НАТО Андерса Фог Расмуссена своїм радником. Расмуссен був 12-м Генеральним Секретарем Північноатлантичного Альянсу в період з 2009 по 2014 рік. (Адміністрація Президента України)

ПЕТРО САРАНЧУК

У Миколаєві провулок Січевий перейменовано на честь Петра Саранчука – воїна УПА, тричі засудженого комуністами політичного в'язня, який відбив 28 років таборів. Це про нього Василь Стус сказав Михайлові Хейфецю, а той занотував у книжці «Українські силуети»: «Він твердий і чистий у всіх відношеннях». Радий, що постать Саранчука, яка надихала нас на початку 1990-х на боротьбу за незалежну Україну, нарешті вшанована земляками. (Вахтанг Кіпіані, з Фейсбуку)

ГРЕКО-КАТОЛИКИ ДОВІРЯЮТЬ ЦЕРКВІ БІЛЬШЕ

Респонденти, які є прихильниками УГКЦ, довіряють Церкві більше, ніж представники інших конфесій в Україні, а також люди, які не зараховують себе до жодної релігії. Згідно з результатами соціологічного дослідження Центру Разумкова, довіряють Церкві 91,6% респондентів – греко-католиків, 70,8% – опитаних, які представляють УПЦ Київського Патріархату, 65,5% – від УПЦ Московського Патріархату. Під час дослідження також було порушено питання довіри до низки ієрархів Церков. Так, главі УПЦ (МП) митрополиту Онуфрію повністю довіряють 25,2% прихильників цієї Церкви, 17,7% – респондентів від УПЦ КП, 9,2% – від УГКЦ. Главі УПЦ КП Філарету повністю довіряють 25,7% прихильників цієї Церкви, 22,1% – від УГКЦ, 13,9% – від УПЦ (МП). Главі УГКЦ Святославу повністю довіряють 57,3% греко-католиків, 18,2% респондентів від УПЦ КП і 11,8% від УПЦ (МП). (ua.interfax.com.ua)

ПРО МИКОЛАЯ ЧАРНЕЦЬКОГО

Трагічне 10 квітня 1945 р. (коли заарештували всю єрархію УГКЦ) застало Владика у львівському монастирі. У нього забрали нагрудний єпископський хрест і перстень. На порозі кир Миколай попросив протоігумена о. де Вохта про останнє розгрішення. Спочатку Єпископа тримали у львівській в'язниці, потім – у київській. Навіть енкаведисти вважали його святым. Милосердним і покірним запам'ятали його і в сибірських таборах. Зі спогадів спів'язня у маріїнському таборі, д-ра Княжинського: «Він ходив по зоні і шукав нещасних. Щодня приходив до мене, вдивлявся в моє обличчя і знаходив слова потіхи... Бувало, прийде до мене й тиче мені в руки хоч дві кісточки цукру

Ковель, квітень 1931 р.

Зліва на право: бр. Альфонс (Іван) Дацьків, можливо студит, бл. о. Климентій Шептицький, бл. вл. Миколай Чарнецький (беатифікований 27 червня 2001), о. Йосиф Схрейверс, о. Йосиф Гекіре, бл. вл. Василій Величковський, бр. Антон (Микола) Сидор. С-на нещодавно віднайдена і оприлюднена оо. Редемптористами

або головку часнику... Та були в таборах і такі, що зловживали довірою Владика й обкрадали з останнього». «Господь дав – Господь взяв», – казав він. (Архів ІІІ)

ЗІ СПОГАДІВ о. ВАСИЛЯ ВОРНОВСЬКОГО

Я його бачив. То була надзвичайно скромна людина. Коли я прийшов перший раз до нього на викладу, то він замітав хату. Я хотів йому допомогти, взяв віник, але він не дав, сам замівав – «ви сідайте». Мені навіть соромно, що єпископ замітає хату, а я сиджу, бо він не дав. Він розказував, що багато священників, котрі підписали православ'я, приходили до нього сповідатися... Десь до триста священників каялися і йшли до нього... (З інтерв'ю о. В. Ворновського для Архіву ІІІ)

МОЛИТВА ДО БЛАЖЕННОГО МИКОЛАЯ ЧАРНЕЦЬКОГО

Духовний отче, вірний заступнику тих, хто до тебе, а відтак – до Господа звертаються, і тих, які благають через тебе Божої допомоги й підтримки. Я молюся до тебе: Господньою силою і благодаттю заопікуйся мною, хорони від біди, хвороби, душевного безсилля, гріхів. Духовний отче, через твої молитви милосердний Небесний Творець змилює над багатьма християнами, оздоровив їх від передчасної смерті. А тому і благаю тебе через цю молитву, Владико, випроси у Господа Бога Його милості і ласки, яка оздоровить мою душу і тіло, сотворить чудо, поблагословить нас на здоров'я, мир, злагоду і всяке добро й благо в сім'ї. На славу у Тройці Єдиного Бога – Отця і Сина і Святого Духа. Амінь.

Важкі питання віри**ЩО СТАЛО З ДУШЕЮ ІСУСА ПІСЛЯ ВОСКРЕСІННЯ?**

Оскільки Ісус Христос – істинний Бог та істинна людина, у Нього повинна бути людська душа. Що стало з цією душею після Воскресіння?

Згідно з Катехизмом Католицької Церкви, що розяснює основні поняття нашої віри, після Воскресіння справжнє реальне тіло Ісуса Христа володіє новими властивостями прославленої плоті (645). Прославлене означає, зокрема, «духовне», про що пише святий апостол Павло в I-му Посланні до Коринтян: «Сіється тіло звичайне, встає тіло духовне» (1 Кор. 15,44). Ісус вже не знаходиться у владі простору і часу, але може бути присутнім де, як і коли Він хоче, бо Його людську природу більше не можна втримати на землі, вона належить вже тільки Божественному Царству Отця – в той час як земні реалії розташовані в просторі і часі.

Людянність Ісуса Христа (тіло і душа) через Воскресіння «належить вже тільки Божественному Царству Отця» (645), тобто вона перебуває в Бозі, як Сам Христос сказав, з'явившись вранці Великодня Магдалині: «Іди до братів Моїх та скажи їм: Я йду до Свого Отця й Отця вашого, і до Бога Мого й Бога вашого» (Ів. 20,18). Тому апостол Павло називає Христа людиною «небесною».

Людянність Ісуса винагороджена перебуванням у Бога, тобто в Раю. У Посланні до Євреїв читаємо: «Бачимо Ісуса, який за те, що перетерпів смерть, увінчаний славою і честю, який на малу хвилину був нижче ангелів, щоб благодаттю Божою зазнати

за всіх смерті» (Євр. 2,9). Святий Павло говорить також про владу, даровану Ісусу через Його приниження: «Применшив себе самого, прийнявши вигляд слуги, ставши подібним до людини. Подобою явившись як людина, він понизив себе, ставши слухняним аж до смерті, смерті ж – хресної. Тому і Бог його вивисив і дав йому ім'я, що понад усяке ім'я, щоб перед іменем Ісуса всяке коліно приклонилося на небі, на землі й під землею» (Фил. 2,8–10).

Отець підніс Ісуса, посадивши Його праворуч Себе, тобто наділивши Його людянність абсолютною владою над світом.

Радіо Ватикан

Українці в Німеччині**РИМСЬКІ КАНІКУЛИ. НОТАТКИ ПОДОРОЖНЬОГО**

Усі шляхи ведуть до Риму. Ця давня приказка ілюструє велич цього міста – Столиці Світу (Caput Mundi). І якою б дорогою не потрапила людина до Вічного Міста, вона не може уявити собі, яку унікальну можливість отримала, щоб відкрити для себе історичну, архітектурну та художню спадщину європейської цивілізації, доторкнутися до християнських святинь.

З волі Святішого Отця Франциска нині ми переживаємо благодатний час надзвичайного ювілейного Року Божого Милосердя. Як зазначає у своєму зверненні Блаженніший Святослав, «це час особливої Божої благодаті, пов'язаної з паломництвами до визначних кафедральних соборів у всій нашій помісній і Вселенській Церкві, час зцілення ран душі й тіла,

повернення до Бога, віднайдення Джерела милосердя...»

З благословення Апостольського Екзарха Кир Петра з 23 до 29 березня відбулася проща українців з Німеччини та Скандинавії до Риму.

1-ий день паломництва

Увечері 23 березня ми зібралися у Мюнхені при Парафії Покрови Пресвятої Богородиці та Святого Андрія Первозванного. Отці Володимир Вітович та Андрій Дмитрик, а також дяк Андрій Несмачний відслужили Літургію передосвячених дарів. У Божому домі за спільною трапезою ми швидко перезнайомилися. Одержали щоденники паломництва. З мирянами разом вирушили на прощу отці Іван Мачужак та Ігор Сапун, сестри

Єлена Герасим і Марія Кінас.

Після спільного молебню до Христа Милосердного отримуємо від богосвячених осіб благословення на дорогу. Проти ночі сідаємо в комфортабельний автобус, люб'язно наданий нам «Bayerisches Pilgerbüro», і з молитвами та піснями до Всевишнього прямуємо через Австрію на південь.

2-ий день паломництва

Сходить весняне сонце. Ми в Італії. Спільно з сестрами починаємо день з молитви. Близько 12 годин триває наша подорож. Прибуваємо до Риму. Поселяємося до тризіркового готелю San Pietro, звідки пішки вирушаємо до Ватикану. Зустрічаємо на своєму шляху мобільний військовий

патруль. Тірольські стрільці – спецпідрозділ італійської армії – контролюють підходи до Ватикану. Військові впевнено тримають автомати. Потім проходимо через спеціальні рамки. Поліцейські спільно з волонтерами вживають усіх необхідних заходів контролю. На Площі Святого Петра бачимо і швейцарську варту.

Ватикан – найменша в світі держава на чолі з Римським Папою, найвищим духовним провідником християн Світу – постав 11 лютого 1929 року внаслідок Латеранського договору між італійським урядом та Апостольським Престолом. Займає територію на правому березі ріки Тибр, там, де в прадавні часи було замучено багато християн, а серед них – і апостола Петра.

▼ Продовження на 5 стор.

РИМСЬКІ КАНІКУЛИ. НОТАТКИ ПОДОРОЖНЬОГО

▼ Продовження. Початок на 4 стор.

Майже півдня триває екскурсія ватиканськими музеями та Базилікою Святого Петра. Собор Святого Петра у 324 році звів імператор Костянтин на честь святого апостола Петра. З того часу Собор багаторазово перебудовувався аж до 1506 року, коли архітекторів Браманте була доручена його повна реконструкція, в якій допомогли Рафаель, Петруцці, Сангало і Мікеланджело. Останній, узявши за основу проект Браманте, задумав спорудити величезний собор у формі грецького хреста з прекрасним подвійним куполом. Але на початку XVII століття архітектор Мадерно прийняв остаточне рішення – збудувати церкву у вигляді латинського хреста. Йому ж належить і проект фасаду. Пізніше Берніні створив круглу колонаду Площі Святого Петра.

Того дня у католицькій святині я зайшов до гроти Івана Павла II. У моїй пам'яті сплили спогади про його візит до України. Невимушено прийшли слова молитви за мир в Україні, великим другом якої він був...

3-Й ДЕНЬ ПАЛОМНИЦТВА

Страсна п'ятниця. Разом з нашим гідом Оксаною Бойко їдемо автобусом по Вічному Місту. У центрі Риму вже багато років плекає українські духовні кадри Українська колегія Святого Йосафата. Разом із семінаристами стаємо учасниками Служби Божої з винесенням Плащаниці.

Того ж дня ми їдемо спільно центром міста. Поринаємо у добу барокко. Особливо велике враження на мене справив фонтан Треві, збудований у XVII столітті архітектором Сальві на замовлення папи Климента XII. У центрі скульптурного ансамблю – фігура Океана, який стоїть на колісниці, запряженій морськими кіньми та двома тритонами. У фонтан, символ моря, зазвичай кидають монети (ми теж це зробили), щоб ще раз повернутися до цього прекрасного місця.

Захід сонця зустрічаємо на Площі Іспанії. Ця надзвичайно пишна площа в центрі Риму постала перед нами у всій своїй красі. Розкішні споруди XVIII століття створюють там неповторний фон для сходів Трінтіа дей Монті – найпопулярнішого місця зустрічі молоді всього світу.

4-Й ДЕНЬ ПАЛОМНИЦТВА

Велика субота. Спершу відвідуємо Базиліку Святої Марії – найбільшу Марійську церкву в Римі. Далі їдемо до церкви Сан-Альфонсо (див. с-ну). Там є ікона Божої Матері Неустанної Помочі. Опісля прямуємо сонячною римською вулицею до Латеранської базиліки, яку також називають «головною і матір'ю всіх церков Землі».

У Римі майже немає паломників, котрі не відвідали б Святі Сходи. 28 сходинок, які ведуть до каплиці Святаї Святих, ми долали на колінах. Згідно з традицією, Святі Сходи (лат. Scala Sancta) – мармурові сходи, які у 326 році привезла до Риму з палацу Понтія Пилата в Єрусалимі імператриця Олена. Цими 28-ма сходинами кілька разів проходив Ісус Христос у день свого приречення на смерть. Усі 28 щаблів накриті дерев'яними дошками. З огляду на особливу святість реліквії, вірні, зокрема й ми, піднімаються ними тільки навколішки, читаючи молитви на кожній

сходинці. У тих місцях, де на сходах залишилися сліди крові Христа, зроблені спеціальні скляні віконця. Сходи є святинею християнського світу і входять до числа об'єктів, що їх відвідують паломники в Ювілейний рік, щоб отримати відпущення гріхів.

Зустрічаємося біля Латеранської базиліки, сідаємо в автобус, і шлях наш цього разу веде до української базиліки Святої Софії. Українська кафедральна церква знаходиться за містом.

Цей собор в часи переслідування УГКЦ мав титул прокатедри св. Юрія у Львові та служив перед світовою спільнотою як духовний центр для українського народу. Він збирав українців з цілого світу, які приїжджали до Риму, щоб помолитися та отримати благословення наших Патріархів і засвідчити їм свою підтримку й живучість нашої Церкви на поселеннях. Собор Святої Софії має статус базиліки від 1998 року, є кардинальським храмом та відпус-

товим місцем для усіх прочан, які його відвідують.

5-Й ДЕНЬ ПАЛОМНИЦТВА

Великдень. Сонце сяє над Римом. В українських вишиванках з національними прапорами їдемо пішки до Площі Святого Петра. Стаємо учасниками урочистого Великоднього Богослужіння зі Святішим Отцем – папою Франциском. Слухаємо Благословення «Urbi et Orbi» для міста Риму та всього Світу. Ми дякували Богові за дар свободи і ту ласку, що можемо молитися «в мирі та радості у центрі християнського світу». Ми стали живими свідками пасхальної радості.

6-Й ДЕНЬ ПАЛОМНИЦТВА

Великий понеділок. Щоб побачити піраміду, не обов'язково діставатися Єгипту. У Вічному Місті є своя місцева піраміда. Таку ж назву має станція римського метро. А пройшовши пару кварталів наверх пагорбом Авентіно, ми несподівано чуємо українські пісні. Заходимо до головної обителі отців Василіан і стаємо учасниками гаївки. У монастирі на Авентіно знаходиться Генеральна Курія Василіанського чину. Українські заробітчани стали учасниками великодніх гаївок. Ми приєдналися до їхнього дружнього кола та віталися «Христос воскрес!».

Українська літургія у Базиліці Святого Петра. У останній день нашої прощі всевітліші отці Іван Мачужак, Ігор Сапун та Адам Фігурек (Бельгія) на мощах Святого Йосафата відслужили українську літургію. Святого Йосафата Кунцевича папа Іван Павло II назвав «апостолом єднання». Його вважають покровителем України. До 1000-ліття хрещення Русі-України у Базиліці Святого Петра біля вівтаря святого Еразма було встановлено дві нові мозаїки: святій княгині Ользі та святому Володимирі Великому. Мозаїка святого Володимира оздоблена зображенням золотого тризуба на синьому тлі, над тризубом невеличкий золотий хрестик.

Наступного дня ми, духовно збагачені, повернулися до Мюнхену. За час подорожі наша українська група перетворилася на спільноту. Попереду нові подорожі. Є думки зустрітися наступного року в Єрусалимі. А закінчити свої нотатки подорожнього я би хотів словами папи Франциска: «Життя це подорож, по різних дорогах, різними шляхами, які залишають свій слід на нас...»

**Дмитро Мірецький, Штутгарт,
Міжнародна федерація
журналістів (IFJ), спеціально
для «Християнського Голосу»**

XI

ЯК НЕ БОЯТИСЯ БАЖАТИ ВЕЛИКОГО

Отець Богдан Прах, ректор Українського Католицького Університету – будівничий. Він змінив ландшафт Львова і дух міста. Мабуть, мало хто знає, що будівництво Львівської Духовної Семінарії на вул. Хуторівка – це була саме його ініціатива і проект. А новий університетський кампус УКУ – спільне дітище о. Богдана та владыки Бориса (Гудзяка). Попри великі проекти і неабиякі управлінські вміння, отець Богдан каже, що мріє колись повернутися до наукової роботи, і жартуючи додає: «Написана книжка – краща інвестиція у майбутнє, аніж десятки підписаних документів за день».

ПОЛЬЩА

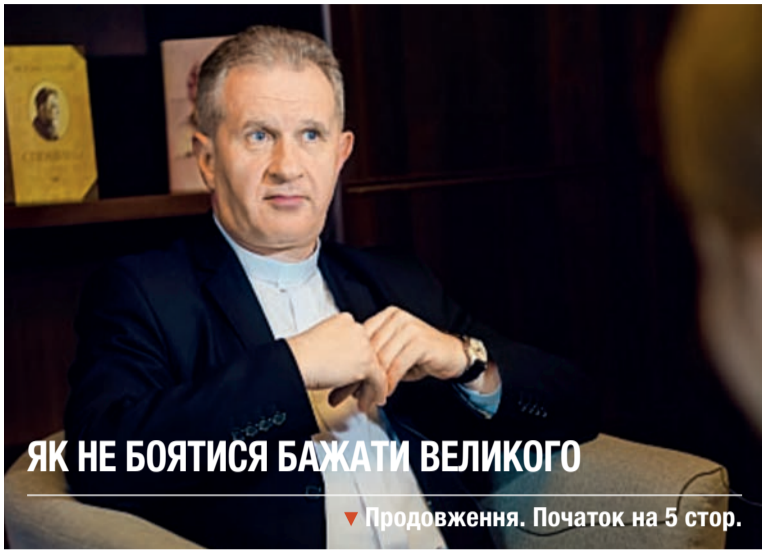
Я народився в Карпатах, на території Польщі. Вчився в духовній семінарії у Любліні. Після навчання душпастирював на Лемківщині і паралельно почав робити докторат. Їздив доволі часто до Америки, щоб заробити кошти на навчання. Після захисту доктора-

ту мене призначили парохом у Ярославі, де я був священником 7 років. Церква тут була зруйнована майже повністю, тож ми збудували санктуарій Марії, де перебуває відома на весь світ чудотворна Ярославська ікона «Милосердя дверей», яку папа Франциск забавав мати під час інавгура-

ційної Літургії в день відкриття Року Божого Милосердя у Ватикані. Це дуже приємно, бо тоді, коли мене призначили парохом у Ярослав, Церква була зруйнована повністю, а ікона була закрита у сховищах музею і про неї майже ніхто не знав.

▼ Продовження на 6 стор.

ЯК НЕ БОЯТИСЯ БАЖАТИ ВЕЛИКОГО

▼ Продовження. Початок на 5 стор.

ЛЬВІВ

Будучи душпастирем у Ярославі, на прохання Блаженнішого Любомира Гузара, я також приїздив до Львова, аби викладати у Львівській Богословській Академії. Рік я доїжджав з Польщі і читав лекції. Але це дуже швидко переросло в любов (усміхається), тому попросив свого митрополита у Польщі відпустити мене на певний час для праці в Україні. Тоді Блаженніший Любомир Гузар призначив мене віце-ректором Богословської Академії, а через півроку – ректором Львівської Духовної Семінарії. Займав я цю посаду 9 років. Це був прекрасний час, нам вдалося створити чудову команду! Згодом владика Борис Гудзяк запросив мене в УКУ і призначив проректором. До моїх обов'язків зокрема входило налагоджувати контакти у різних сферах, більшість часу проводив у подорожах. Коли владика Борис став єпархом Паризьким, мені запропонували очолити УКУ. Спочатку в мене не було відваги прийняти таку пропозицію, але до цього прохання приєднався Блаженніший Святослав, і я таки взяв ці обов'язки на себе.

ПЕРШИЙ ВІЗИТ ДО ЛЬВОВА

Вперше я приїхав до Львова у 1988 році, коли ми готувались до відзначення тисячоліття хрещення Русі-України. Як священники з Польщі, ми намагалися допомогти УГКЦ: мали широкі контакти з підпільною Церквою, привозили літературу, я сам багато разів протискався через кордон з молитовниками, образочками. Часто бував у Америці, в Римі – ми там готували заборонену літературу і перевозили до України. Тож, мій перший образ Львова – це образ 1980-х років.

З 1997-го я почав постійно жити у Львові. Тоді для мене це було місто, в якому хотілося багато змінити. Тут важко було щось купити, навіть продукти. Але зміни відбувалися швидко, і вже через кілька років місто трансформувалося,

загалом як і вся Україна. Сьогодні Львів – красивий, і я дуже тішуся, що живу тут майже 20 років. Вже не бачу себе в якомусь іншому місті, крім Львова. Якби довелося кудись переїхати, мені важко було би з ним розлучитися.

РОЗБУДОВА СЕМІНАРІЇ І МІНІ-ВАТИКАН У ЛЬВОВІ

Коли мене було призначено ректором Львівської Духовної Семінарії, важко було сприйняти те, у яких умовах живуть семінаристи. Семінарія тоді була у смт. Рудно (неподалік Львова-Ред.), у приміщенні колишнього літнього піонерського табору, будинку, який не був пристосований до спільного життя. Ще будучи викладачем у семінарії, були думки – це треба змінювати. І вже на посаді ректора чітко знав – ми будемо будувати нову семінарію. Тож, перш за все, ми почали шукати землю, хотіли, аби це було близько до УКУ. Було багато пропозицій, але ми хотіли знайти таку землю, де би був простір не лише для семінарії, а й для майбутнього розвитку. Бо ж не можна думати лише категоріями сьогодення. Тоді нам дуже допоміг тодішній голова міста Василь Куйбіда, ми спільно почали шукати землю, і так знайшли ділянку на вул. Хуторівка – 17 га землі. Міська рада швидко прийняла позитивне рішення. Тепер залишалося тільки знайти кошти, спроектувати і збудувати (усміхається).

Зупинку у процесі довелося зробити, коли стало відомо, що до України приїздить Іван Павло II, і мені доручили очолити команду, яка займалася підготовкою візиту Святішого Отця. Це майже на рік зупинило працю над будовою. Але опісля ми знову швидко запустили процес. Сама будова семінарії тривала 2,5 роки, це досить короткий час. У Львові тоді навіть не було відповідних будівельних фірм, які б могли взятися за такий проект. Доводилось ламати стереотипи. Сьогодні, поряд із

семінарією та будинком Філософсько-богословського факультету УКУ, постала ще одна будівля – патріарша курія, де буде осідок Блаженнішого Святослава (Шевчука) у Західній Україні, осідок патріаршої фундації, а також приміщення для патріаршій комісії. Такий собі міні-Ватикан у Львові.

ПРО ЗМІНИ У МІСЬКОМУ ЛАНДШАФТІ

Коли ми принесли проект будівництва семінарії у міську раду – для них це було щось фантастичне, вони підписували все, що ми просили, з великою надією, що цей проект не вдасться втілити. Навіть з початком процесу будівництва вони прогнозували занепад і казали, що це буде чергова безуспішна довгобудова. Та невдовзі ми запросили їх на посвячення нової семінарії...

Коли почалося будівництво семінарії, ми не хотіли нікому нічого доводити. Рушієм для нашої команди була віра у нашу спільну працю – ми просто робили те, що мали. І я, і владика Борис – ми були не з України, і мали трішки інше увлечення про самих себе (менше комплексів), ми бачили як світ такі речі вирішує. Нам не страшно було починати таку велику будову, бо для нас це було природно. А в Україні – ні. Чому? Бо у ментальності людей 1990-х років було закладено те, що все вирішують на горі: партія, чиновники. «А ми маленькі люди, нам тільки слухати і пильнувати, аби нас не скривдили.» Ми ж були вільнішими.

Пригадую, як ми намагалися проводити певні реформи у навчальній системі семінарії... Духовенство також не сприймало новації. Представляючи місцевому духовенству пропозиції, мені казали: «Отче, то нічого не вдасться, ми тут такі е...». Блаженніший Любомир розумів мене, бо був з «іншого» світу, він пройшов ту саму дорогу до священства, що і я, і він говорив тією ж мовою. І погляньте, як змінився Львів зараз, як світ змінився, як змінилися молоді люди. Вже немає того страху, переляку. В Польщі цей процес почався на 20 років швидше, ніж в Україні, я вступив у зріле життя після подиху свободи «Солідарності» у 1981 році. І це потім резонувало в мені, я вірив, що все можливо!

ЯК ДОЛАТИ ВНУТРІШНІЙ СКЕПСИС

Будучи ректором семінарії, головним своїм завданням бачив зібрати у команді людей, які хоча б кілька років вчилися, або жили на Заході, які побачили інший світ і їх

не можна було вже змінити. Здебільшого ми набирали отців, які недавно закінчили семінарію, або ж семінаристів, які ще не мали свячень, не були одруженими, але 6–7 років прожили за кордоном, побачили світ по-іншому, – і вони мене розуміли. У семінарії до нашої управлінської команди приєднався Блаженніший Святослав, він якраз закінчив 4-річні студії в Римі, перед тим був на навчанні в Аргентині. Так сформувалася команда, яка говорила однією мовою, у нас не було суперечностей, рішення ми приймали дуже швидко, на одній хвилі. Тепер уже зі своїми вихованцями я також розмовляю на одній мові, бо щось нам таки вдалося змінити, змінилась Церква, суспільство. І ці зміни видно.

ВІЗИТ ПАПИ: ДОТОРКНУТИСЬ ДО ЖИВОЇ ЛЕГЕНДИ

Долучитись до команди, яка організувала приїзд Папи Івана Павла II до України, мені запропонували через те, що я уже мав такий досвід, коли Святіший Отець приїздив до Польщі у 1991 році (тоді митрополит Іван Мартиняк доручив мені працювати у комітеті організаторів). Там я пройшов добру школу. Тож, коли стало відомо, що Папа приїздить в Україну, рішення про те, хто очолить комітет, прийняли швидко.

ПРИЇЗД ПАПИ ДО ЛЬВОВА: КУРЙОЗИ

По дорозі до церкви на Сихові, у програмі Папи було передбачено зупинку на Хуторівці, на місці, де мала постати семінарія. Святіший Отець мав поблагословити цю ділянку. Якраз тоді ми співпрацювали з німецькою фундацією «Церква в потребі», засновником якої був отець Веренфрід ван Стратен, фундація допомагала нам у будові семінарії. Засновник хотів сам особисто приїхати і зустрітись зі Святішим Отцем саме на тій ділянці, де мала постати семінарія. На той момент отець Веренфрід був у віці Івана Павла II, одягнений у білий габіт (у якому ходять домініканці), і був дуже подібним на Папу. Ми чекали на приїзд Святішого Отця надворі, був прекрасний червневий день. І ось люди ідуть на Сихів, на зустріч молоді з Папою, дивляться, а тут сидить Папа. Цілими групами почали підбігати, просити благословення. Це треба було бачити.

Багато було різних цікавих моментів, я їх усіх пам'ятаю. Вони надають колориту і радості, бо усе, що ми робили – робили з великим ентузіазмом і любов'ю. Навіть

у Києві, коли при підготовці ми мали зустрічі у міністерствах – завжди відчувалась якась приємна напруга, яка нас еднала. Ті сірі комуністичні обличчя чиновників змінювались і я знав, що Святіший Отець щось змінить у цій країні, коли приїде. І так трапилось...

НАУКОВА ПРАЦЯ

Нещодавно отець Богдан видав 2-томник «Духовенство Перемиської Єпархії та Апостольської Адміністрації Лемківщини», де описав життєві долі понад 1000 священників, зібрав 12 тисяч фотографій та понад 100 тисяч опрацьованих архівних документів, сотні інтерв'ю зі свідками пережитих репресій і їхніми родинами.

Моя мрія – займатися науковою працею, і я від цієї мрії ще до кінця не відступаю, коли тільки є вільний час, поглиблюю свої наукові знання, намагаюся щось написати. Те, що я роблю досить часто (управління-Ред.) є тим, чого не хочу робити. І мені здається, що я все ж марную час в управлінні, і що мені було б приємніше займатися науковою роботою. Думаю, мені було б корисно і в інтелектуальному, і в духовному плані написати ще 2–3 книжки, щоби це залишилось майбутнім поколінням. Сьогодні ти підписуєшся під документом, вирішуєш сотні справ – але про це забудуть уже завтра. А коли ти залишиш написану книжку, то твої наступники читатимуть це. Мені б хотілося писати, але Господь кличе до інших завдань. Поки роблю те, що треба, а не те, що хочу.

МРІЇ

Щодо мрій особистих, то це є здоров'я родини. Це найголовніше. Коли йдеться про мрії у середовищі, де живу і працюю, – змінити щось в Україні. Мої діди, батьки, я – ми жили Україною завжди. Мене виховували з великим трепетом до України, тому тішуся, що Бог дозволив мені жити тут сьогодні і щось для неї зробити. Мрію, щоб моя праця, праця моїх друзів могли в Україні щось змінити – аби не було війни, гріха корупції. Ми можемо і не побачити за нашого життя тих змін, але ми запускаємо процес, який буде іти далі. І прийде час, що наступні покоління нам подякують.

ЯК НЕ БОЯТИСЯ МРІЯТИ ПРО ВЕЛИКЕ

Достатньо одного – хотіти, а все решта – Бог дасть. Якщо ти робиш щось з ентузіазмом – тобі все вдасться!

Спілкувалась Вероніка Саврук для «Твого міста»

УКРАЇНА СТВОРЮЄ НОВУ АРМІЮ

▼ **Продовження.**
Початок на 1 стор.

При цьому українська влада проголосила курс на реформи, які до 2020 року дозволили б країні наблизитися до параметрів членства в Альянсі.

Стратегічний Оборонний Бюлетень, прийнятий РНБО, конкретизував заявлені в минулому році мети і завдання. Президент Петро Порошенко, представляючи документ на засіданні РНБО, назвав його «дорожньою картою» реформ сектора оборони і безпеки. Він зазначив, що в бюлетені чітко визначені всі етапи реформи, вказані конкретні завдання і терміни. «Даний проект є фактичним початком реальної перебудови сектора оборони і безпеки для вступу в НАТО. Це не означає, що зараз приймається рішення про вступ. Безумовно, ми залишаємося в сфері наших міжнародних зобов'язань, але це той Рубікон, який переходять

українські ЗСУ і сектор оборони і безпеки для остаточного переходу під стандарти НАТО», – пояснив Порошенко.

Передбачається, що реформа почнеться з системи управління ЗСУ. До кінця 2018 року планується завершити реорганізацію Міноборони. На засіданні РНБО звучала теза про те, що до цього терміну буде встановлено контроль громадянського суспільства над військовим відомством. Порошенко з цього приводу зазначив: «Це – ознака демократичності держави... Після відновлення суверенітету України над окупованими територіями, ми можемо ставити в перспективі питання про призначення міністром оборони цивільної особи».

До кінця 2019 року планується завершити реорганізацію Генерального Штабу. Це питання стало одним із найбільш складних в ході переговорів з експертами НАТО. Джерела зазначають, що українське військове керівництво прагнуло зберегти по максимуму переваги, які дає їм нинішня система

двовладдя, коли і міністр оборони, і начальник Генштабу безпосередньо підпорядковуються президенту. Представники Альянсу наполягли на тому, щоб Генштаб поступово перейшов в підпорядкування міністра оборони, як це прийнято на Заході. Зрештою було вирішено, що модель НАТО в Україні буде повністю впроваджена до кінця 2020 року.

Екс-заступник начальника українського Генштабу (2006–2010) Ігор Романенко сказав в одному з інтерв'ю, що Стратегічний Оборонний Бюлетень – це конкретний план повної перебудови всього сектора безпеки. «Вимоги до сучасних збройних сил – це ефективність, мобільність, оснащення. Мова про побудову, створення, формування нової системи управління та технічного оснащення. Мова також про поділ повноважень між органами влади. Документ передбачає посилення контролю за тим, що відбувається в структурах силових органів, в першу чергу в Міноборони», – сказав фахівець.

Ігор Романенко вважає, що гроші на реформу знайдуться, якщо українське керівництво продемонструє реальні, погоджені з НАТО кроки. «І в бюджеті США закладено гроші на допомогу у реалізації цього документу Україні, до 500 млн дол. Такий же підхід демонструють Канада, Нідерланди. Ряд країн беруть участь і готові нам допомагати, але тільки в тому випадку, якщо ми практично реалізуємо вимоги цього важливого документу», – зазначив він.

У Києві сподіваються на допомогу з боку НАТО та окремих держав – членів Альянсу, враховуючи, що Україна і Захід однаково оцінюють загрози. «НАТО посилює східний фланг, оскільки існує потенційна загроза агресії з боку РФ. Ми, Україна, опинилися на передовій...» – сказало джерело «Військової Панорами».

У документі, який Петро Порошенко представить на саміті НАТО, також сказано про загрози: крім наروضування російських

сил «з потужним ударно-наступальним потенціалом» на кордоні з Україною, згадані «мілітаризація тимчасово окупованої території України, поєднання військової агресії з інформаційно-психологічною війною проти України». Автори документу дійшли висновку: «У середньотерміновій перспективі високою залишається ймовірність загострення існуючих і виникнення нових військово-політичних криз з переростанням їх в локальну або регіональну війну». З прицілом на таку перспективу, Україні треба готуватися реформувати свої війська за зразками НАТО.

Порошенко, виступаючи на РНБО, звернув увагу на нюанс: в Стратегічному Оборонному Бюлетені використовується термінологія НАТО. «Ми нарешті відходимо від системи побудови радянської армії і будемо справжні і ефективні збройні сили. Для мене це дуже важливо, тому що це є доказом того, що Україна і НАТО говорять однією мовою і добре розуміють один одного».

«Військова Панорама»

ХТ

ПУТІН ВТЯГНУВСЯ В ПРОТИСТОЯННЯ З ЗАХОДОМ

Генеральний Секретар НАТО Єнс Столтенберг в інтерв'ю Польському Радіо був заявив, що в липні на саміті НАТО у Варшаві будуть ухвалені остаточні рішення щодо посилення присутності Альянсу на сході Європи. Тут буде розміщено міжнародні сили, сам факт формування яких буде чітким сигналом для потенційного агресора – той, хто нападе на одну із країн НАТО, нападе на всіх.

Це й є жахливий сон російського президента Владіміра Путіна. Напад на Україну задумувався Путіним як відповідь на «наближення» Альянсу, хоча, насправді, розширення НАТО не приносило ніякої загрози

безпеці Росії. Більше того, це розширення сприяло зміцненню позитивних перспектив Росії, оскільки біля її кордонів наростав вплив найбільш ефективної безпекової системи в сучасному світі. В умовах криз в «тре-

тому світі», посилення радикалізму та тероризму, про такого партнера можна було тільки мріяти!

В Росії з її авторитарною владою та анахронним «совковим» суспільством рішили інакше – і прорахувалися. НАТО розшифрувало російську агресію проти України як приєднання Путіна до неформальної коаліції терористів та радикалів, які знущуються над сучасним світом. Тому тепер Росію будуть стримувати.

Тимчасом у Путіна немає ні грошей, ні достатньої кількості людей, щоб відповісти на виклик. Проти нього все: економіка, демографія, історія, мораль. За – лише ядерні боєголовки, шантажуючи якими він нагадуватиме про себе – навряд однак чи

наважиться їх застосувати. А відтак це означає, що Путін втягне Росію в протистояння, яке може завершитися виключно його програшем і виволозінням українських територій від окупантів та їхніх помагателів.

Звичайно, ситуацію не треба спрощувати. Путін не оголосив Україні війну – і може знову використати механізми «гібридної війни» проти будь-якої з країн НАТО, ситуацію в якій захочеться йому дестабілізувати. А заодно протестувати НАТО на рахунок витримки: захотять його члени реагувати, якщо війни ніби і нема?

Проте, після великої брехні в Україні, нова брехня навряд чи буде сприйнята з розумінням. Тому, якщо Путін хоче вціліти, йому вартувало б після саміту НАТО у Варшаві відповісти від Донбасу і думати, як зіскочити з Криму – а не вигадувати, де б ще організувати пожежу.

Віталій Портников (newsru.ua), переклад з рос. А. Фецина

ХТ

ТРИ ГРАЦІЇ

У Донецькому прикордонному загоні несуть службу представниці прекрасної статі. І кожна з них – незамінна на своєму місці, доведено за час бойових дій на Донбасі.

Другого липня 2014 року Тетяна Ломакіна, як завжди, несла службу на пункті пропуску «Новоазовськ». Співрозмовниця пригадує, що саме оформляла паспорти

пасажирів автобуса, який прямував з Росії до Молдови, коли почався мінометний обстріл. Били прицільно по пункту пропуску.

«Оформила три паспор-

ти – і тут прилетіла перша міна. Розумію, що автобус потрібно якось вивести з пункту пропуску. Але людей багато, 52 пасажирів, виходити із салона їм

не можна. На територію Росії автобус теж не повернути», – розповідає про драматичні події Тетяна.

За її словами, пасажиром пощастило, тому що міна впала до фури з чаєм поруч і не здетонувала. «Прибігають хлопці: що ти робиш,

вимкни комп'ютер, світла не повинно бути! Як це – «вимкни», кажу. У мене люди. Потрібно оформити автобус, щоб швидше виїздив. «Таню, куди він поїде! Там блокпост обстрілюють!»» – пригадує співрозмовниця.

▼ **Продовження на 8 стор.**

ТРИ ГРАЦІЇ

▼ Продовження. Початок на 7 стор.

Дізнавшись, що двоє постраждалих прикордонників непригомі лежать біля шлагбаума, Тетяна вирушила на допомогу. Спочатку вдягла бронезилет, але потім поставила: важко й незручно. У темряві відшукала поранених хлопців. Одному з них допомогти вже було, на жаль, неможливо: осколок пробив грудну клітину і серце. «Усвідомила, на яку небезпеку наражалася, лише коли повернулася додому. Але там, коли бігала, страху не було. Коли перев'язувала хлопця, було єдине бажання – врятувати йому життя», – зізнається співрозмовниця.

За першим обстрілом були наступні, які велися з території сусідньої держави. «Під час останнього впали 120 мін і «градів». Розбомбили дуже сильно. Добре, що зробили бліндажі, окопи, щоб ховатися. Мимо проїздили люди з дітьми – наші хлопці їх хапали й ховали», – каже Тетяна Ломакіна. Вона – одна з небагатьох прикордонників пункту пропуску «Новоазовськ», хто прийняв рішення вийти на підконтрольну Україні територію. Таких виявилось близько 20 відсотків. Жінка пригадує, що вирушила з дому з 11-річною донькою та маленькою валізою. У ці дні відбувалося вже неприховане вторгнення регулярних військ Росії. Захоплення прикордонних Новоазовського, Тельманівського, Старобешівського, Амвросіївського районів було дуже стрімким. За лічені дні і навіть години утворився сумнозвісний Іловайський котел.

Тетяна Ломакіна пригадує: коли приїхала разом з колегою Світланою Томчишеною до командування загону, розташованого в Маріуполі, прикордонниць спочатку не хотіли приймати на службу. Мовляв, Новоазовськ розформували, жінки вдома сидять до особливого розпорядження. Але військовослужбовці наполягали: хочемо служити! І таки домоглися свого. Сьогодні Тетяна перевіряє транспорт у морському порту. Самотужки виховує доньку. А на запитання, як долає стрес, здивовано відповідає: «А коли встигаєш про це подумати? Всі думки – про службу, про те, як прогудувати дитину, вдягти, взути, як вона далі навчатиметься. Налаштована служити і служити. Це – моє».

ЯК ЛАБРАДОР БАСЯ ЗНАЙШЛА ВИБУХІВКУ НА ВОКЗАЛІ

Кінолог Юлія Савицька – з родини прикордонника, і професію обрала, орієнтуючись на тата-військового. Починала в Сімферопольському прикордонному загоні в Керчі, а в 2008-му перевелася до Маріуполя. У тому ж році почала працювати з собакою. Нині разом з Юлією служить чорний лабрадор Бася: під час нашої розмови собака крутиться поруч, чомно і ненав'язливо вивчаючи гостей.

«Працює зі мною з 2012 року, навчена знаходити вибухівку, зброю, – розповідає про свою підопічну прикордонниця. – Це моя особиста собака, такі тварини ставляться на облік, потім ми їздимо з ними на навчання – і працюємо».

Найбільшим досягненням Басі стало виявлення вибухівки на залізничному

На с-ні зліва направо: Юлія Савицька, Світлана Савчук, Тетяна Ломакіна. С-на Ліни Куц.

вокзалі в Маріуполі у грудні минулого року. Тоді вдалося попередити серйозний теракт у людному місці. «Було 400 грамів тротилу, граната. Все під лавкою лежало, приховане в сумці. Господаря знайти не вдалося. Спрацювала собака, викликали саперів, усе розмінували», – пригадує Юлія.

За такий результат співрозмовниця отримала знак «Відмінник прикордонної служби». А для Басі найкращою винагородою є... сам процес пошуку, який собака сприймає як гру. «Знає, що наприкінці пошуку завжди отримує свою іграшку, це і є заохочення, – посміхається господарка. – Ще Бася любить попоїсти, отримує повний комплекс вітамінів. Але й навантаження великі, тому вона завжди у чудовій формі».

ІНФОРМАЦІЙНА ВІЙНА ТАКОЖ ТРИМАЄТЬСЯ НА ЖІНОЧИХ ПЛЕЧАХ

Філолог за освітою, Світлана Савчук нині очолює пресслужбу Донецького прикордонного загону. У службу прийшла одразу після закінчення вишу. Каже: до зони АТО просилася цілий рік. Їхала зі Львова.

«Зізналася мамі, куди вирушаю, лише перед посадкою в потяг. Пам'ятаю її очі, сльози. Я сідаю в поїзд – а мама хрестить у спину і плаче. То неможливо передати словами. А зараз вона вже звиклася з думкою, що я тут. Коли приїхала, були ще активні бойові дії, в Маріуполі було чути добре. І мама дзвонила, до 30 дзвінків на день. Спочатку я не говорила їй, що виїжджаю «на нуль» («нульовий» блокпост, тобто розташований на передовій – Авт.).

А їздила на передові позиції майже щодня. «Чого у тебе зв'язку немає? Я знаю, ти десь там», – хвилювалася мама. Але зараз звиклася.

Світлана додає: «Їхала в АТО з бажанням стояти на блокпостах, але довелося воювати в інформаційному просторі. І це теж – неймовірно відповідальна служба. А ще в роботі прикордонника важливо налагоджувати гарні стосунки з місцевими мешканцями». І тут педагогічний талант сержанта Савчук, вчителя в другому поколінні, стає в нагоді. Співрозмовниця може годинами розповідати про історії підопічних дітей, родин, про те, як складаються долі прикордонників і як війна відкриває кращі якості в людині.

Для «ХГ» Ліна Куц, Маріуполь, Донецька область

ХГ

МАТИ БОЖА НА ЗОЛОТИХ ВОРОТАХ КИЄВА

Сьогодні, 25 травня, ми закінчили роботу із встановлення на головному фасаді Золотих Воріт мозаїчного панно Богородиці. Цей образ ще називають «Нікопея» (Побідоносна чи Даруюча перемогу). П'ять годин роботи, пару сивих волос (і не тільки моїх), надійна команда колег поруч, трохи дощу перед монтажем і відразу по завершенню (як за замовленням!). І ось є результат.

Вадим Кириленко, з Фейсбуку

ХРИСТІЯНСЬКИЙ ГОЛОС

CHRISTLICHE STIMME
Ukrainische Kirchenzeitung
Schönbergstrasse 9
D-81679 München

Inhaber, Herausgeber und Verleger: Apostolische Exarchie
für katholische Ukrainer in Deutschland und Skandinavien

D-81629 Postfach 86 02 69 Druck: Kolo UA-82100
Drohobytsch Tel. +380 3244 29060

Погляди авторів не завжди відповідають поглядам редакції. Редакція в потребі скорочує і мовно виправляє надіслані статті. Газета виходить двічі на місяць.

Chefredakteur: Roman Kryk
Stellvertretender Redakteur: Bohdan Pidlisetsky
Telefon: +49 (0) 89 997 28 38 11
Telefax: +49 (0) 89 997 28 38 4
christl.stimme@t-online.de;
ukrainische-kirche@t-online.de;
www.ukrainische-kirche.de

Річну передплату (Unkostenbeitrag)
46,- Euro переказати на conto: Apostolische Exarchie
LIGA-Bank München
Konto-Nr.: 40 21 03 257
BLZ 750 903 00
IBAN: DE 64 7509 0300 0402 1032 57
BIC: GENODEF1 M 0 5